

Історія с.Черняхів

Матеріали підготувала
вчитель історії Дорош О.М.

Черняхів – село, центр сільської ради, розташоване за 20 км. від районного центру. Населення –

Сьогодні в селі розміщене головне відділення ПРАТ «Агрофорт», яке займається обробкою земельних угідь та має відгодівельний комплекс.

У селі – середня школа, в якій навчаються також учні з Новосілок, Леонівки, Антонівки. Є Будинок культури та дві бібліотеки,лікарня.

Село має давню культуру, черняхівську,яку вчені відносять до II –III ст.. Двічі тут проводились розкопки: в кінці XIX ст.. та в 60-х роках минулого століття.

За версією вчених, в давні часи село оточував густий дубовий та липовий ліс. Ярм протікала невелика повноводна річка Кобринь, що впадала в Дніпро.

Селище розміщувалось на східному березі річки, обнесене частоколом, який захищав їх від ворогів, а яр був захистком від холодних вітрів. Поселення, згідно розкопок В. Хвойки, займало територію 250 на 100 метрів. Населення займалось землеробством, викорчовуючи під посіви ліс. Сіяли жито, пшеницю, ячмінь, просо. Займались жителі мисливством та рибальством. Це підтвердили розкопки, проведені спочатку в кінці XIX ст.. археологом В. Хвойкою. В могильниках були знайдені залишки знарядь праці, гончарні вироби, прикраси з бронзи та кісток.

В 1961-1962 були проведені знову розкопки професором Т.С.Пассеком, в розкопках допомагали учні школи під керівництвом Мироненка І. Д. та Овчаренка А. С. Матеріали розкопок точно підтвердили характер землеробства на території Черняхова. В посудинах знайшли обвуглені зерна, а також відбитки соломи та полови в глині. Виявлено чимало землеробських знарядь, кісток домашніх тварин. Жителі користувались кременевими серпами. Зерно зберігали у великих глиняних посудинах або зернових ямах, обмазаних глиною. Розмелювали зерно на овальних зернотерках. Житло споруджували з колод і пруття, вкривали шаром глини. Стіни розмальовували білою, червоною та жовтою фарбами. Дах був двосхилим з комишу або соломи. В центрі житла розміщувалось місце для вогнища, викладене камінням, іноді складали піч з глини. Розкопки цього періоду дали цінні матеріали для вивчення історії давніх слов'ян.

При розкопках було знайдено багато поховань, деякі з них відносились до III-II тисячоліття до н. е., тобто скіфського періоду, про це свідчать знахідки біля залишків тіл. Це наконечники стріл, залишки їжі, посуд, жіночі прикраси, залізні пряжки, намисто, камінні знаряддя праці, декілька грецьких монет.

Вчені вважають, що життя тут продовжувалось до початку XIII ст., аж поки орди монголо- татар не зруйнували селище і не знищили його жителів.

Пройшли часи, невідомо як склалася доля тих перших жителів села і як тоді воно називалось. А от сучасне село з такою назвою вперше згадується в документах лише в XVII ст..

Є декілька версій щодо назви села. Перше – його населяли бідні люди – «чернь», друга – жив чоловік на прізвисько «Черняк».

Поселення розміщувалось у яру і за припущенням його населяли ченці.

Черняхів було монастирським селом і його землі належали Києво-Печерській лаврі. Це довели розкопки. При розкопках в південній частині села було знайдено чимало поховань, в яких лежали кадильниці. Населення довгий час платило податки Києво- Печерській лаврі.

В часи польського засилля сюди тікали селяни, ховаючись від гніту польських панів. За переказами незадоволені утисками збирались на великій поляні серед дубового лісу і вирішували, як помститись ворогам. Дійшла звістка про те, що в 1632 році на такому зібранні побував митрополит Ісаїя Копистенський та інші представники православного духовенства. Саме тому біля Черняхова (а мало село вигідне стратегічне значення) відбувалось багато сутичок повсталих з панами. В таких сутичках брала участь вся округа.

Особливо активізувались виступи селян з початком Національно-визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького. За переказами тут побував один із соратників Хмельницького Максим Кривоніс, з метою організації козацьких загонів.

За Дубинкою була могила, що мала форму кінської підкови. Націй могилі весь час козацький дозор. При наближенні польського війська, попереджені дозором жителі села ховались від ворогів. Цю могилу називали Козацькою.

Друга могила називалась Довгою або Редьчиною. В ній був виритий великий підземний прохід, в якому повсталі переховували зброю і переховувались самі. Цей прохід був довгим і глибоким. При розкопках цих, могил було знайдено козацьку зброю, скелети коней і людей. На підтвердження того, що в селі діяло козацтво, одну з окраїн села називають Козацькою. Недавно там встановили пам'ятний знак.

Коли за Андрусівським договором українські землі остаточно були поділені між Росією і Польщею, Черняхів відійшов до Правобережжя, але залишався незалежним селом.

Під час Коліївщини (1769) в черняхівській діброві переховувались гайдамаки. Місцем переховання був величезний льох, якого колись викопав монах і називався «Довжиковим льохом». Це був своєрідний склад зброї, пороху, обмінювались повідомленнями.

За часів Петра I, коли церква була повністю підпорядкована Московському синоду., село перестало залежати від Києво-Печерської Лаври і перейшло до держави, називаючи його державним, а селян –державними. У 1812 році із жителів села був сформований загін і посланий на війну з французами. В село французи не заходили.

Починаючи з кінця XVIII ст.. Черняхів був центром волості. Йому підлягали села Новосілки, Верем'я. У волості налічувалось 8441 житель, землі було 7605 десятин. Громадський капітал був незначним і становив 7640 крб.48 коп. Крім волосного управління у селі знаходився запасний хлібний магазин і зразкове приходське училище для навчання писарів. У селі працювала полотняна фабрика, крім цього були великі сади,що складалися з дерев шовковиці, бо жителі розводили шовкопрядів.

Волосне управління складалося з волосного старости, писаря і священника.

В дореволюційному Черняхіві нараховувалось 1500 дворів: 1200 дворів бідняків, 250 – середняків, 50 –куркулів. Найбагатшими жителями були: без вербний Трохим -120 десятин землі, Нечипоренко Тарас -150 десятин.

В 1847 році було відкрито однокласну школу, яка мала три групи. В 1903 році відкрили двокласну, а в 1908- церковно-приходську школу. Культурний рівень жителів села був низьким, але набагато вищим від рівня інших сіл.

Одяг населення був дуже простим, виготовлений з домотканого полотна, а в свята одягали одяг з домотканого сукна.

В будинках були примітивні меблі: стіл, лави. Часто в хаті разом з людьми знаходились поросята, ягнята, кури.

В роки Української революції жителі села вели активну боротьбу з німецькими та польськими загарбниками. Відчули на собі і закони білого генерала Денікіна.

Радянську владу в селі було встановлено в 1919 році. В селі був організований Волревкомком, діяло ще два ревкоми. Ці часи для жителів села були дуже бентежними: був створений комітет незаможників на чолі з Гудименко Сергієм Івановичем, діяли групи, які були незгодні з діяльністю незаможників. Радянську владу в селі відстоювали Хабренко П.Й., Кумейко А.Т., Лазарєв А. Л. Був створений комсомольський осередок на чолі з Кущем І. М.

У 1924 році створено сільську раду, першим головою якої був Роєнко Н. О. В той час в селі проживало 6904 жителі, дворів було 1335.

Перший колгосп, що об'єднував 21 господарство і мав 51га. землі, був організований в 1929 році і носив назву «Вільне життя». Його головою селяни обрали Куща Івана Михайловича. В зв'язку з політикою партії про суцільну колективізацію в 1930 році було вже чотири колгоспи: «Червона зірка», ім..

Ворошилова. Ім.. Шевченка, «Перемога», а колгосп «Вільне життя» перейменували на колгосп ім.. Будьонного. Працювали, в основному, вручну, використовуючи кінну силу.

Жахливі сторінки Голодомору 1932-1933 років не минули Черняхів. За досить неповними даними від голоду померло понад 300 осіб. Імена тих, про кого вдалось дізнатись, занесені до книги пам'яті жертв голодомору.

Життя в селі продовжувалось: дорослі працювали в колгоспах, діти навчались в школі. В школі поступово відкривали нові класи, спочатку школа стала семирічною, а згодом – середньою. В 1937 році урочисто відкрила двері школярам нова двоповерхова школа, в якій працював чудовий вчительський колектив, серед яких були і вихідці з Черняхова. Це - Панченко Назар Кирилович та Зелений Андрій Сергійович. Напередодні війни в селі проживало 3991 жителів.

Мирне і, здавалось, щасливе життя перервала війна. Більше 500 чоловік у різні роки були призвані в ряди захисників рідної землі. За неповними даними 408 загинуло. З 4 серпня 1941 року по 6 січня 1944 року село було окуповане фашистськими загарбниками. Фашисти заставляли місцеве населення працювати на їх армію, молодь вивозили на роботи в Німеччину та Австрію, вивезено було 180 осіб, 10 не повернулися в село, загинули на чужині.

В селі діяла підпільна група ім.. Щорса. Керували нею Шкуренко А. А. та Зозуля П. І. Підпільники виконували завдання підпільного обкому. В 1943 році підпільників видав зрадник, всі були арештовані і після тортур – розстріляні.

Після звільнення Києва, почалось звільнення області. Перший бій за визволення села розпочався 9 листопада 1943 року і закінчився трагічно для наших воїнів і воїнів –чехів. Фронт простояв у Черняхіві до 6 січня 1944 року. Спогади про ті дні можна прочитати в дослідженнях учнів, у спогадах дітей війни.

Після вигнання фашистів, в село почали повертатись люди. Війна продовжувалась, фронт потребував продовольство і жителі села взялись за відбудову. Відшукували насіння, щоб засіяти поля. Всі роботи виконувались вручну, орали коровами або впрягались самі жінки. Було важко,але знали, що своєю працею наближають перемогу над ворогом.

Закінчилась війна, село поступово відбудовувалось. Люди працювали в колгоспі, вирощували сільгосппродукцію, добивались успіхів. Жителі села стали жити заможнo.